

הביאני חדריו

גליון 204

מדרן המשגיח שליט"א

האור של ישראל

שיחה שנמסרה השבוע יום שלישי כ"ג שבט, בהיכל הישיבה הק'

בקרוב חכמים תלין, בשביל זה שלמה המלך הקדים את ההקדמה, כדי שהאדם ישכיל להבין את התפקיד של האוזן האדם מעצם מצבו, משננער מבטן אמו יצר להו רק רע כל היום, מחשבות לבו לא מובילים אותו לכיוון החיוב אבל יש לו אפשרות לעשות את המהפכה, איך עושים מהפכה? ישתמש בכח האוזן, "אוזן שומעת תוכחת חיים".

כשלאדם יש חשק לשמועה הזו והוא מעוניין לשמוע אותה והיא טובה עבורו, זה משפיע עליו מאוד, עד שהעצמות מתדשנות מכה שמיעת האוזן. כשלאדם יש רצון לשמוע תוכחת חיים, והוא מבין שדיבורים שהוא ישמע את הדרך הנכונה בחיים יפקחו לו את מסלול החיים שלו ע"י שישמע את הדברים הנכונים, בקרב חכמים תלין, הוא יגיע אל החכמה ואל החכמים והוא ישתנה, לפני כן הוא היה שובב בדרכי לבבו ולא חיפש את דרכי החכמה, כי ביצר לב האדם רע לא מחפשים חכמה, אבל אחרי שהוא שומע תוכחת חיים הוא יגיע לשם, ולמה זה כדאי **כי ראוי לשכון בין החכמים, אחרי אשר יקטיב בתוכחתם.**

וממשיך רבינו יונה וכותב: **ואמרו רבותינו זכרונם לברכה** (שמות רבה יתרו סוף פרשה כז): על יתרו הרי נאמר וישמע יתרו, יתרו הוא סמל של מהפכה, הוא היה מגדולי אומות העולם והוא הסתדר טוב במהלך החיים שלו, ובכל זאת שהוא שמע שמועה הוא ניצל את השמועה לתועלת, השמיעה הועילה לו, הוא לא נשאר במקומו אלא שמע שמועה ובא, הוא עשה מהפכה, הוא מוכן להיות זר בעם לא לו, הוא לא מיוחס לישראל, בדרך כלל זה מונע את האדם כי זה קשה להם להתאקלם בחברה, והוא היה מסודר בחברה אבל השמועה עשתה פעולה, השמועה שינתה אותו, הוא מוכן להיות זר כדי לקבל את האמת ולחיות את האמת, האמת מחייבת אותו, ואיך זה קרה? הוא השתמש בכח השמיעה שלו, השמועה טובה

ידושן במאור עינים בלתי בתענוג יתר, וכן אמרו זכרונם לברכה (בבא קמא פה ב) **כי האזן נכבדת משאר האברים, שאם סימא את עינו נותן לו דמי עינו, חרשו - נותן לו דמי כולו**, שלמה המלך רוצה ללמד אותנו שלעין יש תפקיד חשוב אצל האדם, וכן לאוזן יש תפקיד חשוב אצל האדם, **והן האדם חייב לעבוד את השם יתברך באבריו וחושיו כולם כי לעבודתו יצרים** - בשביל מה נתנו לאדם חושים כמו העינים והאוזנים, והרי אנו רואים שיש לעינים ולאוזנים השפעה על ההרגשות של האדם, והפירוש הוא **כמו שכתוב** (משלי טז, ד): **"כל פעל ה' למענהו"**, כל מה שהי"ת פעל בבריאה זה הכל בשביל שינצלו את הבריאה למען כבודו, **אף כי באברים הנכבדים אשר יצר בו, נתחייב לעבוד בהם את יוצרם**, בשביל זה נתנו לאדם אברים חשובים כמו אוזנים ועינים שיהיה לו מזה תועלת גדולה, ואיזה תועלת יהיה לו מזה? שהוא יעבוד את השי"ת עם האוזנים והעינים, וזה יוביל אותו לכבוד הי"ת, וממילא **והעונש הגדול יותר מאד אם יפריעם ממעשה מצותיו ועבודה לא יעבוד בהם, ולא כגמול עליהם השיב**, אם נתנו לו חושים מיוחדים והוא משתמש בהם לא לעבודת השם חלילה וחס, **כי ה' היטיב עמו בחושיו הנכבדים טובה עצומה, וכבוד והדר עטרו בהם, כשאדם ישתמש באוזניו ועיניו ברצון השי"ת ולכבד אותו שהם לא יובילו אותו להיפך ח"ו** - זה ההקדמה כדי שלא יראה מה שלא צריך לראות שלא יקרא או ישמע דבר שלא יעזור לו בעבודת השם, על כן הקדים להזכיר אחת ממעלות האזן, בעבור הראותך גודל חובת עבודתו, בזה שהוא נותן לך את ההבנה תראה כמה השפעה יש לאוזן כלפי האישיות, תראה כמה האדם מושפע כשהוא שומע שמועה טובה, ש"מ שלאוזן יש תפקיד מכובד מאוד, כח האוזן הוא כדי שהאדם יהיה מושפע מזה. ולמה אדם צריך להשתמש בכח הזה: **ובאר אחרי כן, כי תהיה עבודת האזן בשמוע אל התוכחות, ואמר "אזן שומעת תוכחת חיים**

ביום כ"ה שבט זה יארציית של רבי ישראל מסלנט, שאנחנו כולם מתלמידי תלמידי תלמידי. מרן הרב שך כתב שהקיום של הברית של לא תשכח מפי זרעו זה היה ע"י ר' ישראל ותלמידיו, שהם עשו קיום לתורה.

נשתדל בס"ד לקבל איזה שהיא תועלת מהאור של ישראל!

כדאי ללמוד בדברי רבינו יונה בשערי תשובה (סוף שער ב) שכותב כך: **והנה נחתום הענין הזה במאמר נכבד אשר לחכמי ישראל זכרונם לברכה** (אבות פרק א, משנה יד) **היה הלל עליו השלום אומר: אם אין אני לי מי לי? וכשאני לעצמי מה אני? ואם לא עכשיו אימתי?** הלל הזקן ממוסרי התורה היה מחזק את עצמו בדיבורים הללו, אם אין אני לי מי לי וכו' **ביאור הדבר - אם האדם לא יעורר נפשו מה יועילוהו המוסרים, כי אף על פי שנכנסים בלבו ביום שמעו ישכחם היצר ויעבירם מלבבו**, מדובר פה בבן אדם שהולך לשמוע דברי תוכחות, הוא לא שונא תוכחות, יש לו כח שמיעה.

כשרבינו יונה מלמד שיש כזה כח של "אוזן שומעת" הוא כותב: **עוד אמר שלמה עליו השלום** (משלי טו, ל-לא): **"מאור עינים ישמח לב שמועה טובה תדשן עצם, אזן שומעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין"**, כדי לחדד את ההבנה, רבינו יונה הולך בדרכו של שלמה המלך, הרי שלמה המלך כתב פה פסוק שלא מובן מה הוא רוצה בזה.

ממשיך רבינו יונה וכותב: **ויש לכל חכם לב לדעת, כי לא יתכן שחבר שלמה עליו השלום דברים בטלים כאלה הנם בתוך דברי המוסר ויראת ה', בשכר העיד עליו הכתוב** (מלכים א, ה, יא): **"ויחכם מכל האדם"**. אכן זה פשר הדבר: **"מאור עינים ישמח לב"**, העין אבר נכבד מאד, כי יראו בה את המאורות המשמחים את הלב, ונכבדה ממנו האזן, כי ישמעו בה שמועה טובה המדשנת את העצם שאין בו ההרגשה ולא

תהליך שלם ממשי!

רבינו יונה מסביר לנו מה שכתוב במשנה שהלל אמר לעצמו "אם אין אני לי מי לי", במשנה כתוב ביטוי קצר מאוד, אם אין אני לי מי לי, מה כתוב פה? רבינו יונה עשה לנו טובה גדולה, אחרי העיון, אחרי שרבינו יונה חשב וליבן את הענין הוא אומר שה"אין אני לי מי לי", זה באמצע זה כבר אחרי משהו, לא פה זה מתחיל, הלל כבר שמע דברי תוכחה, והרי יש לנו פיסקא על הלל בגמרא פסחים שבני בתירא נתנו להלל את הנשיאות כשהוא עלה מבבל, וכשרבי חיים מוואלוזין מביא את הנוסח הוא כותב "מי שנגע יראת השם בלבבו תסמרנה שערות ראשו" הוא כותב שם דברים בהתפעלות עצומה איך להבין את דברי הגמרא שהרי הלל היה מופלג בענווה, פעם אחת שלא לפי רום ערכו הוא התבטא ביטוי שמפני שלא שמשם כראוי את שמעיה ואבטליון לכן הוצרכתם לעבור מהנשיאות, הרי זה מבהיל על הרעיון, הם הרי הנשיאים, הם ניהלו את הציבור והם היו ראויים לזה, רק שהם השכילו להבין שהלל חשוב מהם, הוא לא אמר משהו עליו אלא רק אמר אתם לא שמשם מספיק, בא נקשר את זה למה שהלל כשמש את שמעיה ואבטליון הוא היה "אוזן שומעת" הוא שמע טוב, אתם יודעים איך הוא שמע טוב? כי הוא לא רק שמע אלא הוא גם קיים את ה"אם אין אני לי מי לי", זה היה התוספת של הלל, הוא אמר לעצמו לא מספיק מה שאני שומע, אני צריך גם מעביר את זה גם לעצמי, לא מספיק מה ששמעתי והתרגשתי וקבלתי, הם אומרים דברים נכונים ישרים ונכונים, אבל גם אני מעצמי צריך לדבר. אין לנו מושג מתאן קדוש, אבל רבינו יונה לפי ערכו נתן לנו איזה תמונה איך להתייחס להלל, כי הוא רוצה ללמד אותנו, לא בשביל שנדע מה זה הלל, אנחנו לא יכולים לדעת, הרי אין לנו מושג מה זה דור שלפנינו אז מה זה הלל? עכ"פ רבינו יונה משתדל ללמד אותנו שיהיה תועלת, אז הוא אמר לנו שאם אין אני לי מי לי זה כבר אחר שמיעה, זה שהוא שומע ומתרגש וחפץ לקבל את הדברים זה עוד לא לקבל, לקבל פירושו שאחרי זה מפתחים את הדברים **ולהוסיף לקח ולהוציא מלבו מלין ולחשוב בהם תמיד, ויתבודד בחדרי רוחו וישבו יהפוך יד תוכחתו על נפשו, ולא יסמוך על תוכחת המוכיח לבדו, ותוכחתו לבקרים ולרעעים תהיה, עד אשר תקבל נפשו המוסר, ועד אשר תטהר, תהליך שלם עד שהדברים מתקבלים היטב.**

זאת אומרת שה"בקרוב חכמים תלין" זה להשתמש עם כח השמיעה שיהיה "אוזן שומעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין", זה מתחיל עם השמיעה, השמיעה זה הסיבה המעוררת, זו

דווקא רשע מושחת כי הרי הוא בא לשמוע רק שהוא עוד לא פעל את מה שצריך לפעול אז הם שומעים מוסרו והם מתפעלים, אבל כמה זמן זה מחזיק **רגע אחד הוא, מלשון** (תהלים פא, טו): **"כמעט אויביהם אכניע", ענינו - כרגע אויביהם אכניע. ויקרא "לב" הלב הנכון והמתוקן, כמו שנאמר** (משלי טו, לב): **"זשומע תוכחת קונה לב",** (שם יז, טז) **"לקנות חכמה ולב אין",** בשעת מעשה הוא התפעל והתרגש אבל כדי שיהיה לזה קיום והתמדה ויציבות זה תפקיד, השמיעה שהוא שמע את ה"כסף נבחר" ולשון צדיק זה אמנם גרם זעזוע והתפעלות, אבל זה עוד לא יציב, בשביל זה יש צורך לעשות משהו.

אומר הלל טוב שבאתי לשמוע אבל זה לא נגמר בזה, אלא "אם אין אני לי מי לי", זרעו לי בלב זרעים טובים וכעת הזרעים הללו צריכים להכות שרשים ולהתפתח, זה כבר תפקיד שלי אחרי מה ששמעתי את ה"תוכחת חיים" צריך להמשיך הלאה, **אכן צריך האדם בשמעו המוסר** אחרי שהוא שמע והתרגש **לעורר נפשו** עכשיו הוא צריך מעצמו לעשות את ההתעוררות **ולשום הדברים אל לבו** לא לתת לזה לפוג אלא את אותם דברים שהוא שמע לקיים "אם שמוע - תשמע" לשמוע שוב ושוב, **ולחשוב בהם תמיד.**

הגאון כותב באגרת שעל לב אבן אי אפשר לשים זרעים ושיכו שורשים, אלא צריך לחרוש את האבן, וכששמים זרעים בנקבי החרישה וכי בזה זה נגמר, הרי צריך להשקות ולזבל ולהוציא עשבים שוטים, הבקי בעבודות האדמה יודע שלא מספיק עצם הזריעה, מי שזורע והולך יבואו הצפרים ויאכלו את הזרעים, צריך לטפל בזה ולכסות את זה, וזה מה שאומר רבינו יונה **אכן צריך האדם בשומעו המוסר לעורר נפשו ולשום הדברים אל לבו ולחשוב בהם תמיד ועליהם יוסיף לקח, ומלבו יוציא מלין,** מהלב המרוגש והמושפע, יש לזה תוספת של הרגשות ומחשבות והרהורים טובים, וזה צריך לגרום לו שהלב יוציא מילים, וזה יגרום לו שהוא בעצמו ידבר עם עצמו, **ויתבודד בחדרי רוחו,** יהיה מרוכז בשלוה ובמנוחת הנפש, לגרום לעצמו שהקליטה תקלט טוב ונכון, לאיפה לשייך את זה ולמה זה קשור, שמעת נושא, שמעת ענין - לאן אפשר להעביר את זה, לאיזה שטחים בלב זה שייך. **וישוב יהפוך יד תוכחתו על נפשו, ולא יסמוך על תוכחת המוכיח לבדו** אחרי שהוא יודע לשייך את זה לעצמו ולהעביר את זה ולטפח את זה, והוא יודע להגביר את התוכחה לעצמו והוא בעצמו יחשב עם עצמו ויעורר את עצמו. **ותוכחתו לבקרים ולרעעים תהיה** מיום ליום ומשעה לשעה ומזמן לזמן זה ימשיך, זה עוד מצלצל לו בלב, זה ממשיך לפעול **עד אשר תקבל נפשו המוסר, ועד אשר תטהר.**

דישנה אותו בדשן של חכמה, חכמים אומרים בזה משל: **נפל אדם מן הגג ונשברו אבריו, צריך רטיה ותחבוטת על כל אבר מאבריו ועצם מעצמו. והחוטא אשר חטא בכל אבריו ונחשב כאילו רבתה מכה באבריו כולם מכף רגלו ועד קדקדו, שנאמר** (ישעיה א, ו): **"מכף רגל ועד ראש אין בו מתום",** היצר הרע שלט בו וניהל לו את החיים והוא חי בדרכו של יצר הרע, חיים כאלו זה לקבל מכות בכל האברים, המצב הרוחני שלו קשה מכף רגל ועד ראש, אז כעת צריכים להתרפאות **והנה הקדוש ברוך הוא מרפא כל אבריו ברטיה אחת,** ומה היא הרטיה? **והיא שמיעת האזן, שנאמר** (ישעיה נה, ג): **"הטו אזנכם ולכו אלי שמעו ותחי נפשכם".**

יש עצה טובה, ולכן שלמה המלך נתן את ההקדמה הזו של שמועה טובה תדשן עצם, ויש לכה השמיעה תפקיד גדול, כמו שבמשל יש מעלה בכל האוזן שיכול לדשן את עצמותיו של השומע, כך זה העבודת השי"ת של האוזן, התפקיד הוא שאפילו אם האדם הגיע למדרגא של מכף רגל ועד ראש אין בו מתום במצב הרוחני שלו יש לו עצה, אם הוא יעבוד את הקב"ה בכל האוזן "הטו אזנכם" אפשר להתחיות בחיות חדשה ע"י כח השמיעה.

נו, איך עושים את כח השמיעה?

אז הלל היה מחזק בעצמו את ההתייחסות, אם אין אני לי מי לי **שם האדם לא יעורר נפשו מה יועילוהו המוסרים, כי אף על פי שנכנסים בלבו ביום שמעו** הרי אמרו לו את הטו אזנכם ולכו אלי, הרי בשמועה טובה אפשר לקבל את ה"אוזן שומעת ותוכחת חיים" עד שבקרב חכמים תלין, הלל נתן את ההבנה, תדע לך זה לא בצורה שטחית, אע"פ שנכנסים בלבו ביום שמעו והוא מרגיש התרגשות ומרגיש התפעלות, אומר הלל לעצמו אם אין אני לי מי לי, נכון זה טוב ששמעתי את המוכיח, ששמעתי את המוסר שאמר המוכיח, והייתי את האוזן, אבל היצר הרע נשאר בפנים הוא לא ברח, ואז **ישכחם היצר ויעבירם מלבו,** היצר הרע עדיין נמצא במפתחי הלב, ובוודאי זה הפריע ליצר הרע ששמעתי את המוסר, היצר הרע מוצא דרכים איך לשכח את זה, הוא נכנס להילוך גבוה ומעביר את ההתפעלות ואת ההתרגשות **כענין שנאמר** (הושע ו, ד): **"וחסדכם כענן בקר",** הטובות שאתם עושים זה כמו ענן בוקר זה רק דמה של ענן שהרוח מיד מפזרת, זה לא ענן של גשמים שיש בזה ברכה, **ונאמר** (משלי י, ט): **"כסף נבחר לשון צדיק** הצדיק יש לו לשון טובה ויש לזה השפעה טובה **אבל הלב רשעים כמעט". פירושו: מוסר הצדיק זך בלי סיג ולשונו נבחר,** דברים היוצאים מלבו של הצדק נכנסים ללב השומעים אבל לב הרשעים ולא

ההתעוררות הראשונה, והתעוררות הזו צריכה לפתח עוד התעוררויות.

רבי ישראל מסלנט עורר את הציבור להשתמש עם הכח הזה, להשתמש עם הספרי מוסר, וכשאדם לומד מוסר צריך להתרגש ולהתפעל, שהוא ישמע את עצמו ומזה גופא שהוא שומע את עצמו יום אחד והוא מתרגש מתרגש, יש בזה את התועלת של התהליך מיום ליום ומזמן לזמן, הדברים מתווספים, ההרהורים, המחשבות, זה מתווסף, נהיה יותר טוב ויותר חזק, הוא נזכר בזה במשך היום - זה מגיע עם הזמן! כל אחד והתהליך שלו, כל אחד ומהלך והצורה שלו, אבל הוא צריך להבין שזה נושא שזקוק לטיפול ולהתמדה וליציבות וזה לא בא ברגע, לא מזה שפעם אחת מתרגשים ומתפעלים כבר משתנים, זה אמנם גם טוב אבל זה רק התחלה, צריך להשתמש עם כח השמיעה ולפתח אותו.

השמע ישראל ד' אלו קינו ד' אחד, את הקבלת עול מלכות שמים, את קבלת עול מצוות, וידע ויבין היטב כי רק מימות יבואו חדרי ??? כי רק כך הוא יקבל את הגישמעק של הקריאת שמע והקבלת עול מצוות, כשהוא מפתח את כושר השמיעה! עדות ד' נאמנה מחכימת פתי, פיקודי ד' ישרים משמחי לב הנחמדים מזהב מפז רב, הוא שומע את הקריאת שמע את ה"ושננתם לבניך ודברת בם" הוא מקבל גישמאק ללמוד, נעימות יבואו חדרי בטנו, ואם אין אני לי מי לי, כל בן אדם כל יום ויום לפחות פעמיים ביום הוא אומר את הקריאת שמע, הוא פותח עם "כח השמיעה" ומפתח אותה.

ר' ישראל נתן לנו עצה טובה להשתמש עם הכח של ה"סדר מוסר" להגיד את הקריאת שמע כמו שצריך, לפתח את כח השמיעה לפתח את האוזניים - "שמעו ותחי נפשכם", ו"בקרוב חכמים תליך"!

אבינו אב הרחמן המרחם רחם עלינו ותן בלבנו להבין ולהשכיל "לשמוע" שמיעה חדשה, שמעו ותחי נפשם, יהיה כאן אוזן שומעת, אז זה יהיה בבחינת "שומע" - קונה לב, כדי שהדברים יתקבלו על הלב יש צורך בשמיעה.

זה הנוסח שהוא כותב "במצוה ראשונה לעדת עם הסגולה "שמע ישראל", קודם כל בא הכתוב לאור השמיעה ויפתח נקבי השמיעה ואז כמעין יקלח מימיו, כך תקלח פרשת קריאת שמע אורות חכמה לגופו ונפשו ואבירו בקבלת עול מלכות שמים וקבלת עול מצוות, אחרי הביטוי שמע ישראל ווהיה אם שמעו תשמעו, ואם אני לי מי לי, כשאני אומר את כל זה לעצמי אני משמיע לעצמי את מה שמשה רבינו השמיע לנו את מה שהתורה משמיע לנו, ואני משתדל להשמיע לעצמי, אם מפתחים את נקבי השמיעה, כמעין יקלח מימיו, כך תקלח פרשת קריאת שמע לגופו לנפשו ואבירו ושמעוה טובה תדשן עצם, כל העצמות תקבלנה כל המיח שבעצמות יקבלו את

הסבא מקלם תלמיד מובהק של ר' ישראל כתב נוסח במכתב כתגובה למי שכתב לו "ראיתי כבוד הבית אשר זכית להתחנך בו הכה בך שורש, אשריך כי אוזנים לך לשמוע בה לימודים, יקר המציאות, תוכל לשמוח בזה, כי כבר העטיר החכם מכל אדם שלמה המלך בעטרה של חכמה כאשר יתהלל דוד המלך ע"ה "אוזנים כרית לי", דוד המלך מודה על זה שהקב"ה פיתח לו את כח השמיעה, אז הוא אומר לו כן, תפתח את אוזניך עוד ועוד, נכון שהאוזנים שלך פתוחות אבל צריכים לפתוח עוד ועוד, אז הוא משתמש בנוסח הזה "כענין שנאמר במצוה ראשונה של יום לעדת עם סגולה", שמע ישראל.

הדבר הראשון זה מצות קריאת שמע, מצוה יום-יומית, והמצוה בנויה מהמילה הראשונה של "שמע ישראל", בבוקר אומרים שתי ברכות לפני קריאת שמע, הברכה הראשונה היא לומר לנו מה זה קבלת עול מלכות שמים של מלאכים, נותנים לנו תמונה איך מלאכים מקבלים עול מלכות שמים ואחרי זה אומרים את ה"ברכת התורה" של קריאת שמע.

ומה הנוסח?

אבינו אב הרחמן... ותן בלבנו להבין ולהשכיל - **לשמוע** - לפני הלמוד וללמד כבר אומרים "לשמוע", ומה זה להבין ולהשכיל שלפני ה"לשמוע", לומר שיש מה לשמוע, אני הולך להגיד שמע ישראל ווהיה אם שמעו תשמעו, שזה הרי שתי פרשיות שפוחות בשמיעה, זה פרשיות של קבלת עול מלכות שמים וקבלת עול מצוות, אז אל תגיד שכבר קבלתי אתמול פעמיים ושלשום פעמיים, אלא כל יום מחדש.

רחוב מסילת יוסף 21 מודיעין עילית
m7141300@gmail.com
טל: 08-9760384

ש"ע" התאחדות חניכי ישיבת "בנין יצחק" - חדרה
בנשיאות מוריס ראש הישיבה שליט"א ובהכנות מוריס המשגיח שליט"א

"אם כִּסֵּף תִּלְוָה אֶת עַמִּי" (פרשת השבוע)

רצי ישמעאל אומר, כל אם ואם שנמורה רשות מוח משלושה, חם אחד מהן: (רש"י)

בס"ד זכה גמ"ח "יד בניך" בשנה החולפת לתת הלוואות בסך מצטבר של למעלה ממיליון ₪ וזוהי ההזדמנות להודות לכל השותפים שלנו מבוגרי הישיבה שהפקידו את כספם ובכך יכלנו לתת מענה זה.

אך בד בבד אין הקומץ משביע את הארי, ואנו נאלצים מדי פעם להשיב פונים ריקם מבלי יכולת לעזור.

פונים אנו אליך בקריאה של חיבה להענות לקריאת הקודש של רבותינו שליט"א וליטול עמנו חלק בביסוס הגמ"ח ולהפקיד כספים במזומן או בהו"ק בכל סכום שהוא, ולהיות לעזר ולאחיסמך לידידיך מהישיבה הקדושה.

ובהקפדתך בגמ"ח הנך שותף בכל הלוואה שהגמ"ח נותן [כדפסק החפץ חיים זי"ע], ובכך הנכם זוכים לקיים מ"ע דאורייתא רבות בכל יום של מצוות הלוואה, עליה נאמר שגדולה מן הצדקה.

וזכות המצוה תעמוד לכם לראות בהנהגת הבורא מדה כנגד מדה, ולא תזדקקו לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלוואתם'.

בברכת התורה

להפקדות התקשר לקו הבוגרים 08-9747479, שלווחה 7
או להרב משה קורלנסקי, 052-7141300

- ניתן להעביר בהפקדה לחשבון הגמ"ח בנק פאנג'י סניף 180 חשבון 773697.
- ניתן להפקיד בהו"ק, יש לפתוח הרשאה למוסד 53798 גמ"ח "יד מרכז", בבנק או בטלפון לבנק בו מתנהל חשבונכם.
- משיכת הפקדות בכל עת, בדר"כ תוך 48 שעות בסכומים של עד 50 אלף ₪.
- ניתן לעקוב אחר ההלוואות והפקדות בחשבונכם במערכת נדרים פלוס בקופת 'חפץ חסד'.

הגאון דבי מדדכי גוטסגנדה שליט"א

איסור 'לא ילבש' פרק ו' -

תיקונים ומלבושים השוים באנשים ונשים

מתוך סדרת שיעורים לימי השוכבי"ם

במקום שדרך גם האנשים

הנה איסור "לא ילבש", זהו על מלבושי או תיקוני נשים, (וכן להיפך - לאשה), אבל במידי דגם מנהג אנשים בזה, ליכא בזה משום "לא ילבש".

וכמבואר בטושו"ע (י"ד סי' קפב ס"א) בשם הרמב"ם, שלא אמרו העברת שיער אסורה אלא במקום שאין מעבירין אותו אלא הנשים, שלא יתקן עצמו בתיקוני נשים, אבל במקום שגם האנשים מעבירים השיער, אם העבירו אין מכין אותו. וכ"כ הנמוקי" (סוף מכות) והר"ן (בע"ז כט ע"א) בשם הר"יף והגאונים, (ומ"מ החברים נמנעים בכל מקום, וכדמוכה בגמ' בניזיר נט ע"א), וכמובא בב"י, (וע"ש הראיה מהגמ' שם). ואמנם ע"ש בבית יוסף דפליגי אם מ"מ אסור לכתחילה ורק דאין לוקה, או דמותר אף לכתחילה. ונחלקו בזה המחבר והרמ"א (שם) להלכה, ולהרמ"א מותר אף לכתחילה (מלבד החברים דנמנעים בכ"מ).

וכמו"כ כתב הר"ן לענין הסתכלות במראה, דבמקום שדרך אנשים ג"כ לראות במראה מותר, (והחברים נמנעים בכ"מ), עיי' ברמ"א (י"ד סי' קנו ס"ב) ובנו"כ. (ועוד יתבאר בס"ד).

[ועי' בחרי דעה דכ' דהך התירא - דמקום שנהגו גם אנשים - תל' אם איסור העברת השיער מה"ת או מדרבנן ע"ש].

ודנו הפו' לענין אי מהני לזה מנהג אנשים עכו"ם, ואכהמ"ל.

התקשטות באיש

וביותר מצינו בדברי הרמב"ם: ולא יעדה איש עדי אשה וכו' (במקום שאין לובשין אותם הכלים וכו' אלא נשים). (וגם בכגד השוה לשניהם מותר, כדלהלן).

והנה מבואר דמצ"ע לבישת אנשים נוי וקישוט, אין בזה "לא ילבש" לאיש. וביותר מצינו אף מידי דהוו "תכשיט איש" - לענין היתר הוצאה בשבת. והיינו דאיסור "לא ילבש" זהו רק בלבישת תכשיט נשים, ועשיית תיקוני נשים.

וכן לבישת טבעת לאנשים במקום שנוהגים, מותרת, (עי' ר"ן שבת רפ"ו), אמנם בזמנינו אסור ועכ"פ במיוחדת לנשים, (וע"ע דעת הרמב"ן שם). ומ"מ לבישת שעון זהב לאיש, המנהג להתיר, (ולענין לבישת שעון של אשה, נת' לעיל). (גם נפ"מ לענין תספורת נאה הרגילה אצל אנשים, ודו"ק).

[וכמו"כ מותר לאיש ללבוש עניבה, וכיו"ב, דהוי רק נוי דאנשים. ובס' מנשים באהל הובא שהגרשו"א זצ"ל תמה על המנהג, דהא הוי בגד המיוחד לנוי. עוד העירו דלפעמים הוי' לכבוד ולא לנוי. עיי' ס' בגדי איש].

[וע"ע ברמב"ם פ"ה מהלכות דעות ה"ט בדיני מלבוש ת"ח, ועי' באגרו"מ י"ד ח"ב ס' ס"א].

דעת הגר"א והח"ח

ואמנם דעת הגר"א (סי' קנו סק"ז) לאסור לראות במראה מדינא אף במקום שגם אנשים נוהגים כן, (ואמנם העירו דלענין העברת שיער במקום שגם אנשים נהגו (בסי' קפב, כנ"ל), מ' דלא פליג]. והוכיח מהא דאמר' בשבת נ' ע"ב מגרר אדם [גלדי צואה וגלדי מכה שעל בשרו, בשביל צערן], ואם בשביל [ליפות אסור], ואף מאן דפליג שם [דתניא רוחץ אדם פניו ידיו ורגליו בכל יום בשביל קונו משום שנא' כל פועל ד' למענהו, וכ"ה במשנ"ב סי' ד' סק"ב], דוקא משום כבוד קונו אבל כה"ג ודאי לא, וע"ש עוד מאיסור ליקוט שערות לבנות. ומ' דדעתו דכל עצם קישוט ונוי הגוף אסור לאיש, ולא דוקא בקישוטי אשה.

ומבו' דמפ' דכוונת הגמ' דכל ההיתר לרחוץ רק משום כבוד קונו, ולא רק לומר דהא גופא דיש ענין לרחוץ זהו משום כבוד קונו (עי' משנ"ב שם), ודלעולם ליכא איסור כלל ברחיצת הגלדי משום לא ילבש. (עי' שערי זבולון י"ד סי' לה, א.ב.).

וע"ע בנדהי ישראל להח"ח (תפארת אדם ס"ו) דסלסול השיער אסור משום לא ילבש, שהקישוט לא הותר אלא לנשים, והוכיח ג"כ מהא דשבת שם ועוד ע"ש. [ולכאו' היינו עכ"פ בסלסול בצורה מיוחדת, אבל סלסול רגיל י"ל דנכלל ברחיצה לכבוד קונו, וצ"ע. שערי זבולון].

ולכאו' לדעת השו"ע והרמ"א הנ"ל מותר (שערי זבולון שם אות ד), וצ"ע. [ועוד העירו דלכאו' כ"מ במשנ"ב (סי' כז ס"ק טו) שכ' דבלורית הוי רק שחץ וגאווה, ולא כ' משום "לא ילבש"].

בגד שצורתו שוה לאנשים ונשים

גם לענין בגד נקטי' דכשאינו מיוחד למין אחד אלא שוה לאנשים ונשים, מותר. דהנה בנדרים מט ע"ב אי' דרביתיהו דרבי יהודה נפקת נקטא עמרא עבדה גלימא דהוטבי, כד נפקת לשוקא מכסיא ביה, וכד נפיק רבי יהודה לצלויי הוה מיכסי ומצלי וכו'. וצ"ב מ"ט ל"ה בכלל "לא ילבש".

והמהרש"א כתב, נ"ל דהוה האי גלימא עשוי כעין מעיל, ואשמעי' אע"ג דאתיה נפקא ביה לשוקא, לית ביה משום לא ילבש גבר שמלת אשה, דהיינו דוקא בגד העשוי מיוחד לאשה, אבל בגד מעיל הוא מיוחד לשניהם וכו' ולית ביה משום לא ילבש גבר וכו'. ע"כ. וכ"ה בשו"ת אהלי יעקב למהריק"ש, וע"ע בפתח עינים (שם) להחיד"א. ומבו' עוד דבזה עדיפא ואף החברים אינם נמנעים (וע"ע להלן), ודו"ק.

והנה אף לדעת הגר"א [והח"ח] הנ"ל, מ"מ י"ל דמיירו רק במידי דהוו בכלל דרך נשים מחמת ה"קישוט" דבהו, אבל באיסור לבישת בגד אשה, מודו דכל סיבת האיסור מפני שהוא "שמלת אשה", והיכא דאינו בגד המיוחד לאשה, וגם מנהג אנשים ללבושו, הרי תו ליכא לסיבת האיסור, ומודו דשרי. (שערי זבולון שם).

[ובעיקר הדין, העירו לחנוכת התורה (בהשמטות לפ' בראשית אות רכד) דמבואר לאיסור, וע"ע בשדי חמד (ח"ד עמ' 91) מדברי הגר"ח פלאגי' בזה. [וי"ל בל' הרמב"ם והשו"ע הנ"ל]. וראה עוד בשיחות מוסר להגר"ח שמואלביץ זצ"ל שר"ל במעיל דרבי יהודה דל"ה בגד ממש. ועיין].

*

ומ"מ אף בגד השוה לאנשים ונשים, אם שונים בצבעם, אסור (כרם שלמה ס"ק טז, ג). ודנו באיכא רק שינוי מועט ואכהמ"ל.

(עוד יעוי' בנווא דברדכי משה או"ח סוס"י תרצו, והפו' השמיטו טעם זה).

מידי דלא מהני מנהג אנשים

ואמנם לענין ליקוט שערות לבנות מתוך שחורות, נקטי' דאסור גם אם דרך אנשים כן, (וכ"מ בבהגר"א סי' קנו הנ"ל), (עי' כר"ש ס"ק כ). וצ"ב מאי שנא. וי"מ דרק באיסורי דרבנן הקילו (וכן גילוח ביה"ש להרמב"ם), (ועי' ס' בגדי איש סי' כט, ה). [ועוד דנו לענין צביעת שערות, במקום שנהגו גם אנשים (ע"ש ס"ק כג, ב דצ"ע). ועי' בס' מנשים באהל (עמ' רלא) דעות הגריש"א זצ"ל והגרשו"א זצ"ל].

הביאני חדריו

י"ל ע"י חבר תלמידים חנוכי הישיבה הקדושה.
הדברים המובאים בגליון בדרך כלל, הינם
מכתבי תלמידים וכד' ולא עברו את שבט
ביקורתם של רבותינו שליט"א.

הגליון נועד בעיקר עבור בני הישיבה לדורותיה,
החפצים להמשיך להתחנך ולהתעלות כבימי
קדם לאורה ובדרכה של הישיבה ק.

לקבלת הגליון ולהערות והארות
0539747@gmail.com | 4 תחילת 08-9747479